

I. PROBLEMY TEORETYCZNE I METODOLOGICZNE	7
1. Rozważania i uwagi wstępne	7
a. Zakreślenie tematu, podstawowej problematyki, ram przestrzennych i chronologicznych	7
b. Istota problemu	10
c. Wnioski metodyczne i metodologiczne	24
d. Niektóre pojęcia podstawowe	28
2. Proces narodotwórczy i jego dwie fazy	38
a. Faza językowo-kulturalna	38
b. Faza polityczna	43
3. Aspekty genetyczne. Główne czynniki i siły przewodnie	56
a. Asymilacja i jej mechanizm	56
b. Warianty rozwojowe procesów asymilacyjnych	72
c. Społeczności wyspowe	78
d. Więź wyznaniowa i stosunki językowo-etniczne	86
e. Instynktowne i refleksyjne przejawy zachowania społecznego	93
II. DZIEDZICTWO PRZESZŁOŚCI — UWARUNKOWANIA POLITYCZNE I IDEOLOGICZNE	102
1. Absolutyzm oświecony i jego konsekwencje	102
2. Idee Oświecenia i Romantyzmu	129
III. PROCES NARODOTWÓRCZY — JEGO PROBLEMY I MECHANIZM ROZWOJOWY	142
1. Problem madziarski	142
2. Grupy językowo-etniczne — asymilacja jako ich pierwsza alternatywa rozwojowa. Narodowość z wyboru	151
3. O politycznej oraz socjologicznej treści faktów i procesów społecznych	167
4. Problemy pierwszej fazy	177
5. Siły społeczne i aspekty klasowe	194
6. Mechanizm pierwszej i drugiej fazy — w warunkach pogranicza	201
IV. RUCH NARODOWY, JEGO PODŁOŻE I IMPLIKACJE	212
1. Polityka narodowościowa I połowy XIX w.	212
2. Emocjonalno-irracjonalne aspekty fazy drugiej. Nacjonalizm	222
3. Dylemat historycznego i etnicznego punktu widzenia	227
4. U źródeł nacjonalizmu grupy mniejszościowej	241

5. Splot więzi wyznaniowej i narodowej. Sprawa Kulturkampfu	254
6. Narodotwórcza rola inteligencji, jej funkcje ideologiczne i organizatorskie	267
7. Rola szkolnictwa i oświaty w procesie narodotwórczym	286
V. ASPEKTY POLITYCZNE I EKONOMICZNE	296
1. Formy organizacyjne oraz treści ruchu politycznego	296
a. Życie polityczne i jego dyferencjacja	296
b. Idee polityczno-narodowe i koncepcje federalizacyjne	300
c. Nurty irredentystyczne	310
2. Elementy rynku narodowego	319
3. Hamulce i bodźce	334
a. Austriacki model państwa narodowościowego	334
b. Unitarny model polityki narodowościowej	339
c. Nacjonalizm ideologiczny i jego nosiciele	343
d. Różne aspekty polityki narodowościowej	348
e. Pogranicze w obliczu ekspansji idei narodowych i nacjonalistycznych	361
VI. W WALCE O PRYMAT	367
1. Czynniki obiektywne	367
2. Środowiska proletariackie i ruch robotniczy	375
3. Leninowska koncepcja prawa narodów do samookreślenia	394
PODSUMOWANIE — WNIOSKI KOŃCOWE	408
ANEKSY	413
I. Procesy transformacji na Zachodzie narodów politycznych w narody nowo- czesne	413
II. O niektórych aspektach włoskiego i niemieckiego procesu narodotwórczego	417
III. Zewnętrzne uwarunkowania procesów narodotwórczych	422
IV. W kwestii narodotwórczej roli języka w Europie Zachodniej	427
V. O niektórych narodotwórczych aspektach rozwoju rynku	429
WYKAZ SKRÓTÓW	432
ŹRÓDŁA — LITERATURA PRZEDMIOTU	433
STRESZCZENIA OBCOJĘZYCZNE	453
INDEKS POJĘĆ I TERMINÓW	461
INDEKS NAZWISK	464

